Tadbir Urus, Keaktifan Anggota dan

Akauntabiliti

Koperasi Sederhana

Kecil dan Mikro

disunting oleh
Norman Mohd Saleh
Zaini Embong
Md Shafiin Shukor

Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia
Bangi • 2024
www.ukm.my/penerbit

Cetakan Pertama / *First Printing*, 2024
Hak Cipta / *Copyright* Universiti Kebangsaan Malaysia, 2024

Hak cipta terpelihara. Tiada bahagian daripada terbitan ini boleh diterbitkan semula, disimpan untuk pengeluaran atau ditukarkan ke dalam sebarang bentuk atau dengan sebarang alat juga pun, sama ada dengan cara elektronik, gambar serta rakaman dan sebagainya tanpa kebenaran bertulis daripada Penerbit UKM terlebih dahulu.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced or transmitted in any form or by any means, electronic or mechanical including photocopy, recording, or any information storage and retrieval system, without permission in writing from Penerbit UKM.

Diterbitkan di Malaysia oleh / *Published in Malaysia by*
PENERBIT UNIVERSITI KEBANGSAAN MALAYSIA
43600 UKM Bangi, Selangor Darul Ehsan, MALAYSIA
www.ukm.my/penerbit
e-mel: penerbit@ukm.edu.my

Penerbit UKM adalah anggota / *is a member of the*
MAJLIS PENERBITAN ILMIAH MALAYSIA /
MALAYSIAN SCHOLARLY PUBLISHING COUNCIL
PERSATUAN PENERBIT BUKU MALAYSIA /
MALAYSIAN BOOK PUBLISHERS ASSOCIATION
No. Ahli / *Membership No*. 198302

Atur huruf oleh / *Typeset by*
PENERBIT UNIVERSITI KEBANGSAAN MALAYSIA
43600 UKM Bangi, Selangor Darul Ehsan, MALAYSIA

Dicetak di Malaysia oleh / *Printed in Malaysia by*
MASSA CREATIVE ENTERPRISE
Back side of GF-03A, Menara Paragon, Persiaran Bestari,
Cyber 11, 63000 Cyberjaya, Selangor Darul Ehsan, MALAYSIA

Data Pengkatalogan-dalam-Penerbitan
Perpustakaan Negara Malaysia
Rekod katalog untuk buku ini boleh didapati dari Perpustakaan Negara Malaysia

ISBN 978-629-486-296-8

Kandungan

Senarai Jadual & Rajah ... 7
Senarai Singkatan ... 11
Prakata ... 13

BAB 1 Senario Koperasi di Malaysia ... *15*
Norman Mohd Saleh, Zaini Embong & Md Shafiin Shukor

BAB 2 Landskap Gerakan Koperasi di Malaysia ... *36*
Romaizah Abd Kadir, Zahir Dahari, Md Shafiin Shukor & Sarah Aziz Abdul Ghani Aziz

BAB 3 Tadbir Urus Koperasi Sederhana, Kecil dan Mikro ... *56*
Zaini Embong, Md Shafiin Shukor, Azizah Abdullah & Romlah Jaffar

BAB 4 Keaktifan Anggota Koperasi ... *80*
Zaini Embong, Md Shafiin Shukor & Romlah Jaffar

BAB 5 Akauntabiliti Koperasi Malaysia ... *98*
Azizah Abdullah, Md Shafiin Shukor & Zaini Embong

BAB 6 Tadbir Urus, Keaktifan Anggota dan Akauntabiliti Koperasi ... *116*
Romlah Jaffar, Mohamat Sabri Hassan, Md Shafiin Shukor, Zaini Embong & Azizah Abdullah

BAB 7 Kecekapan dan Peranan Pengurus ... *136*
Norman Mohd Saleh, Md Shafiin Shukor & Noradiva Hamzah

BAB 8 Naratif Pemerkasaan Tadbir Urus Koperasi ... *153*
Norman Mohd Saleh

Rujukan ... 185
Senarai Penyumbang ... 191
Indeks ... 193

Prakata

Dengan nama Allah yang Maha Pemurah lagi Maha Pengasih. Atas limpahan kurnia-Nya, dapat buku ini disiapkan. Buku bersifat bacaan umum ini mampu difahami sama ada oleh pelajar, penyelidik, ahli akademik, mahupun anggota koperasi di Malaysia. Bertemakan Tadbir Urus, Keaktifan Anggota dan Akauntabiliti Koperasi Sederhana, Kecil dan Mikro, buku ini mengupas kepentingan tadbir urus yang baik, peranan anggota dan akauntabiliti dalam mengurus sesebuah koperasi.

Tidak dapat dinafikan, isu tadbir urus, keaktifan anggota dan akauntabiliti koperasi telah banyak dibincangkan oleh penulisan terdahulu sama ada pada peringkat antarabangsa mahupun di Malaysia. Namun begitu bukti terdahulu, terutamanya di Malaysia lebih menjurus kepada koperasi bersaiz besar. Bukti daripada koperasi besar tidak dapat mewakili koperasi Sederahana, Kecil dan Mikro (SEKEMI) kerana isu dalam amalan tadbir urus dan keterlibatan anggota koperasi berkenaan adalah berbeza. Hal ini telah menimbulkan persoalan tentang hubungan antara tadbir urus dan akauntabiliti bagi koperasi SEKEMI. Keaktifan anggota juga dikatakan penting bagi memastikan koperasi bertanggungjawab bagi mencapai objektif penubuhannya untuk meningkatkan kepentingan ekonomi dalam kalangan anggotanya. Apakah keaktifan anggota koperasi SEKEMI boleh menjadi pengantara kepada yang menghubungkan antara tadbir urus dengan pencapaian akauntabiliti?

Seterusnya, buku ini melaporkan bukti daripada hasil tinjauan lapangan ke atas koperasi SEKEMI. Dapatan merupakan hasil analisis terhadap i) hubungan antara tadbir urus koperasi dan akauntabiliti koperasi SEKEMI, dan ii) peranan pengantara keaktifan anggota koperasi dalam hubungan antara tadbir urus koperasi dan akauntabiliti koperasi SEKEMI. Penjelasan dimulai dengan membincangkan i) pengaruh tadbir urus ke atas akauntabiliti koperasi, diikuti ii) penjelasan tentang peranan pengantara keaktifan anggota koperasi antara tadbir urus dan akauntabiliti koperasi. Seterusnya, peranan pengurus dalam meningkatkan kecekapan koperasi SEKEMI juga dibincangkan. Buku ini mengusulkan satu kerangka hubungan antara konsep tadbir urus, keaktifan dan akauntabiliti bagi koperasi SEKEMI dan mencadangkan pelantikan pengurus untuk menjalan

operasi koperasi SEKEMI sama ada secara sendiri atau gabungan koperasi. Akhirnya, berdasarkan kerangka yang dihasilkan, buku ini melaporkan dapatan daripada kajian lapangan yang telah dilaksanakan.

Akhir kata, penulisan buku ini sangat bermakna bagi pengkaji dalam bidang ini serta mereka yang terlibat sama ada secara langsung atau tidak dengan koperasi. Penulis merakamkan ucapan terima kasih kepada semua pihak yang terlibat dalam menjayakan misi penulisan buku ini. Penghormatan dan penghargaan ditujukan kepada semua penulis yang memberikan sumbangan bab yang dapat menjelaskan isu berkaitan tadbir urus dan akauntabiliti, kepada Universiti Kebangsaan Malaysia khususnya Geran Translasi UKM (UKM-TR-001) yang membiayai penyelidikan berkenaan menambah baik mekanisme tadbir urus, keaktifan anggota dan pencapaian akauntabiliti koperasi sederhana, kecil dan mikro di Malaysia serta Fakulti Ekonomi dan Pengurusan melalui Dana Galakan Penerbitan Buku FEP 2023 (FEP 1) yang membiayai penerbitan buku ini. Selain itu, penulis merakam ucapan terima kasih kepada Suruhanjaya Koperasi Malaysia (SKM) khusus kepada Bahagian Perangkaan dan Penyelidikan serta Bahagian Statutori dan Pendaftaran yang membantu perolehan data berkaitan dan semakan perundangan dalam penulisan buku ini. Terima kasih juga kepada Penerbit UKM yang gigih sehingga terbitnya buku ini "Tadbir Urus, Keaktifan Anggota dan Akauntabiliti Koperasi Sederhana, Kecil dan Mikro".

Salam daripada meja penyunting,

Norman Mohd Saleh
Zaini Embong
Md Shafiin Shukor